

MỞ RỘNG HOẠT ĐỘNG DỊCH VỤ THỐNG KÊ ĐÁP ỨNG YÊU CẦU THÔNG TIN CỦA XÃ HỘI

Nguyễn Thị Liên

Năm 2006, Hội Thống kê Việt Nam đã được thành lập. Với mục đích, tôn chỉ, nhiệm vụ quyền hạn đã được xác định trong Điều lệ Hội và văn bản thỏa thuận về phối hợp hoạt động đã được ký giữa Hội Thống kê và Tổng cục Thống kê, Hội Thống kê chính là một đơn vị góp phần tích cực thực hiện chủ trương này.

Phạm vi dịch vụ thống kê phục vụ xã hội bao gồm mọi hoạt động liên quan đến công tác thống kê, từ sản xuất đến sử dụng các sản phẩm thống kê, đáp ứng yêu cầu của mọi đối tượng trong xã hội.

Trong đó, phạm vi dịch vụ do Hội Thống kê thực hiện, nói một cách khái quát, sẽ bao gồm những hoạt động liên quan đến công tác thống kê, trong khuôn khổ luật pháp, không trùng chéo với hoạt động của hệ thống thống kê nhà nước, chủ yếu phục vụ theo yêu cầu của khách hàng.

Sau khi nghiên cứu, đánh giá nhu cầu, Hội Thống kê xác định một số dịch vụ có khả năng phát triển như sau:

1. Dịch vụ tư vấn thống kê: Tư vấn thống kê là một lĩnh vực hoạt động mới, chưa phổ biến, nhưng xã hội đang có nhu cầu. Đó là:

1.1. Tư vấn về những vấn đề luật pháp liên quan đến thống kê: Luật Thống kê ra đời đã được gần 5 năm, Nghị định của Chính phủ về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực Thống kê đã ra đời hơn 3 năm. Tuy nhiên, có rất nhiều vi phạm đã xảy

ra ở cả phía người sản xuất số liệu thống kê (như tổ chức điều tra không đúng thẩm quyền, thủ tục,...) và đối tượng thống kê (không hợp tác, cung cấp thông tin không đúng, hoặc bị phạt mà không biết đúng sai...), mà một trong những nguyên nhân là do không hiểu biết và nắm vững luật pháp. Dịch vụ tư vấn về luật pháp liên quan đến thống kê sẽ giúp hạn chế tình trạng này.

1.2. Tư vấn về nghiệp vụ thống kê bao gồm những công việc như tư vấn về thủ tục, qui trình tổ chức điều tra, phương pháp xây dựng phương án điều tra, thiết kế phiếu điều tra (bảng hỏi), xây dựng hệ thống chỉ tiêu, biểu mẫu báo cáo thống kê, phương pháp phân tích thống kê,... Những dịch vụ tư vấn này sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp, các viện nghiên cứu, các dự án... khi tiến hành các cuộc điều tra theo chuyên đề, nghiên cứu, thí điểm,... đồng thời góp phần nâng cao chất lượng chuyên môn của công việc.

Công tác tư vấn nêu trên là một trong những nhiệm vụ của Tổng cục Thống kê. Tuy nhiên, trong những năm qua công tác này còn nhiều hạn chế, một mặt là do nguồn lực và thời gian của TCTK có hạn, nên đối tượng phục vụ chủ yếu chỉ là các cơ quan nhà nước; mặt khác, thực tế cho thấy có nhiều đối tượng sử dụng không biết đến địa chỉ của cơ quan thực hiện những tư vấn này. Vì vậy, với đội ngũ hội viên có nhiều kinh nghiệm lý luận, thực tiễn, kiến thức thường xuyên được cập nhật, Hội Thống kê là đơn vị có khả năng phối hợp, hỗ trợ

ngành Thống kê thực hiện tốt hơn nhiệm vụ này, đặc biệt đối với các đối tượng thuộc khu vực phi chính phủ, dân doanh.

2. Dịch vụ bồi dưỡng nghiệp vụ thống kê

Với đội ngũ gồm những người có nhiều kinh nghiệm trong ngành thống kê và có mối quan hệ tốt với cơ quan, đơn vị liên quan đến chuyên môn thống kê trong nước, các tổ chức quốc tế, nước bạn, Hội Thống kê có khả năng phối hợp thực hiện các công việc thuộc lĩnh vực đào tạo sau đây:

2.1. Tổ chức các hội thảo về thống kê (chuyên môn nghiệp vụ, phương pháp quản lý, tổ chức hoạt động thống kê,...); thực hiện các chương trình hợp tác quốc tế trong lĩnh vực tổ chức các hội thảo, các khóa bồi dưỡng nghiệp vụ thống kê ngắn hạn...

2.2. Tổ chức các khóa bồi dưỡng ngắn hạn về nghiệp vụ thống kê cho những đơn vị cá nhân có nhu cầu, kể cả người sản xuất số liệu thống kê và đối tượng sử dụng số liệu thống kê. Nội dung của các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ thống kê ngắn hạn này bao gồm: giới thiệu, phổ biến những kiến thức cơ bản hiện hành về thống kê như các phương pháp thống kê, các khái niệm định nghĩa, hệ thống các bảng danh mục chuẩn, hệ thống chỉ tiêu thống kê, điều tra thống kê, kỹ năng điều tra thống kê, phân tích thống kê... theo các chuẩn mực quốc gia, quốc tế...

Đương nhiên, đây cũng là một phần nhiệm vụ quan trọng của Tổng cục Thống kê. Tuy nhiên, về phạm vi, đối tượng được đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ của TCTK chủ yếu tập trung cho cán bộ trong ngành. Trong khi đó, còn khá nhiều đối tượng ngoài ngành

Thống kê có nhu cầu được hiểu biết nghiệp vụ thống kê. Vì thế, loại dịch vụ này, nếu được thực hiện với sự phối hợp của hệ thống thống kê nhà nước và các trường nghiệp vụ thống kê sẽ mang lại kết quả hữu ích cho ngành; đồng thời nếu được mở rộng phạm vi hoạt động sẽ rất hữu ích cho xã hội.

Ví dụ như: trong điều kiện ở nước ta hiện nay, trang bị kiến thức cơ bản về thống kê cho người sử dụng số liệu thống kê là rất cần thiết, bởi vì, nhiều đối tượng sử dụng bao gồm cả các cán bộ quản lý kinh tế trong cơ quan nhà nước, giới truyền thông, báo chí, các cơ quan nghiên cứu, các doanh nghiệp..., chưa nắm được nội dung chỉ tiêu, khái niệm định nghĩa, danh mục... Ngày nay ngay cả người dân cũng cần được hiểu GDP là gì, CPI là gì... Vì thế, ngoài những đối tượng chính cần được cung cấp những kiến thức cơ bản này thì cũng nên tìm cách tổ chức cung cấp, phổ biến kiến thức thống kê rộng rãi hơn cho các đối tượng khác.

Bên cạnh đó, việc cung cấp, giới thiệu, truyền bá những tài liệu, kiến thức mới của thống kê thế giới cũng là những việc cần làm.

3. Các dịch vụ thống kê khác

Ngoài những công việc nêu trên, công tác thống kê còn có nhiều nội dung phong phú. Phần cơ bản chủ yếu mang tính vĩ mô và những nội dung thuộc phạm vi quản lý nhà nước trong công tác thống kê đã được hệ thống thống kê nhà nước (bao gồm hệ thống thống kê tập trung từ TW đến địa phương và thống kê các Bộ ngành) đảm nhiệm. Tuy nhiên, còn rất nhiều việc ngoài phạm vi nêu trên hoặc có những việc thuộc phạm vi trên nhưng do những bất cập về

nguồn lực và thời gian mà những công việc đó chưa đạt kết quả mong muốn. Đây chính là lĩnh vực mà Hội Thống kê có thể góp sức một cách độc lập hoặc phối hợp chặt chẽ với các cơ quan quản lý nhà nước thực hiện, thông qua phương thức cung cấp các dịch vụ thống kê. Cụ thể như:

3.1. Tuyên truyền, phổ biến các văn bản pháp luật liên quan đến công tác thống kê (Luật Thống kê, Nghị định xử phạt hành chính, các điều liên quan đến công tác thống kê trong các luật hoặc văn bản qui phạm pháp luật khác...); giới thiệu, phổ biến kết quả các cuộc tổng điều tra lớn, các sản phẩm thống kê đến tay người sử dụng. Đây là những công việc rất đáng quan tâm, vì: các chủ trương chính sách, văn bản pháp luật cần triển khai đến mọi đối tượng sử dụng thì mới thực sự phát huy tác dụng; các sản phẩm thống kê phong phú, kho tàng số liệu thống kê rất to lớn, nhưng rất nhiều người sử dụng không biết đến hoặc có biết nhưng không để gì tiếp cận... sẽ là một lãng phí không nhỏ.

Hội thống kê sẽ tổ chức thực hiện tốt những dịch vụ này khi được các Cơ quan quản lý nhà nước liên quan tin tưởng, có yêu cầu phối hợp.

3.2. Dịch vụ điều tra trọn gói (điều tra theo chuyên đề, điều tra xã hội học, điều tra nghiên cứu thị trường,...), hoặc thực hiện một số phần việc trong qui trình tổ chức một cuộc điều tra (như xây dựng phương án điều tra, thiết kế phiếu điều tra; xây dựng hệ thống chỉ tiêu, biểu mẫu, xử lý kết quả điều tra, tiến hành các phân tích thống kê... theo yêu cầu của khách hàng.

Về việc này, ngoài các cuộc điều tra do hệ thống thống kê nhà nước tiến hành, có nhiều cuộc điều tra do các Bộ ngành địa

phương thực hiện và có những cuộc điều tra do các cơ quan, đơn vị ngoài hệ thống thống kê nhà nước tiến hành đã chưa thực sự hiệu quả do người tổ chức không có chuyên môn nghiệp vụ.

Ngoài ra, để đáp ứng các yêu cầu theo phạm vi hẹp của các dự án, các yêu cầu nghiên cứu chuyên đề, hoặc các yêu cầu tìm hiểu, đánh giá nhu cầu thị trường,... rất nhiều tổ chức, cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp trong và ngoài nước cần tổ chức các cuộc điều tra. Thị trường cũng đã xuất hiện những tổ chức cung cấp dịch vụ này.

Đây cũng là một loại dịch vụ mà Hội Thống kê có tiềm năng tốt để tổ chức thực hiện, đáp ứng yêu cầu của xã hội.

3.3. Đánh giá, phân tích kết quả thực hiện của các dự án, đề tài nghiên cứu, phân tích kết quả các cuộc điều tra; giới thiệu, tuyên truyền, phổ biến, quảng bá về hoạt động điều tra thống kê, kết quả các cuộc điều tra, tổng điều tra thống kê khi có các cuộc tổng điều tra, điều tra lớn; môi giới, cung cấp chuyên gia thống kê... cũng là những công việc thuộc lĩnh vực Hội Thống kê có khả năng tổ chức thực hiện tốt.

Như trên đã trình bày, ngày nay số liệu thống kê đã trở nên phổ biến và được sử dụng rộng rãi. Không chỉ các cơ quan Đảng nhà nước, các cơ quan lập kế hoạch, chính sách, nghiên cứu, mà các nhà đầu tư, sản xuất kinh doanh trong nước, ngoài nước mà đến cả người dân cũng có nhu cầu hiểu biết và được cung cấp con số thống kê. Các từ ngữ như: tăng trưởng kinh tế (GDP), chỉ số giá tiêu dùng, lạm phát, xuất, nhập siêu, giá trị sản xuất công nghiệp... có thể chưa được hiểu một cách chính xác ở một bộ phận lớn của người sử dụng, nhưng đã trở nên quen

thuộc trên sách báo, các phương tiện thông tin đại chúng, thậm chí trong các trao đổi hàng ngày của người dân...

Nói cách khác, nội dung các dịch vụ thống kê khá phong phú và đối tượng có nhu cầu sử dụng sẽ ngày càng gia tăng. Chính vì vậy, việc tổ chức cung cấp các dịch vụ thống kê là yêu cầu thực tế, cần thiết và hữu ích.

Hội Thống kê là một tổ chức phi chính phủ, thành lập trên cơ sở tự nguyện, hoạt động phi lợi nhuận. Tuy nhiên, để thực hiện

tốt các hoạt động hữu ích trên đây cũng đòi hỏi một số điều kiện cần thiết về tổ chức bộ máy, cơ sở vật chất kỹ thuật ban đầu, chi phí để đảm bảo duy trì phát triển công việc. Nhân dịp này Hội Thống kê rất mong muốn nhận được sự ủng hộ, hợp tác, trợ giúp, tạo điều kiện của các cơ quan quản lý nhà nước, đặc biệt là Tổng cục Thống kê, các Bộ ngành, các tổ chức trong, ngoài nước, các Hội bè bạn... để Hội Thống kê sớm góp phần tham gia mở rộng các hoạt động dịch vụ thống kê phục vụ nhu cầu ngày càng tăng của xã hội ■